

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2012/13:5

Stenografiska
uppteckningar
2012/13:5

Onsdagen den 17 oktober

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 18–19 oktober 2012

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat. Vi sammanträder i dag på grund av att statsministern senare i veckan ska representera Sverige vid Europeiska rådets möte i anledning av bland annat planerna på en bankunion inom Europeiska unionen och Sveriges förhållande till denna.

Jag hälsar statsministern med medarbetare välkomna.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande, ledamöter av riksdagens EU-nämnd! Den ekonomiska situationen är fortsatt bräcklig i många av EU:s medlemsländer. Den ekonomiska tillväxten är svag, och i vissa länder är den till och med negativ. Arbetslösheten är hög och fortsätter att stiga, samtidigt som ytterligare budgetnedskärningar måste göras för att komma till rätta med stora underskott i de offentliga finanserna.

Internationella valutafonden, IMF, konstaterade i sin nyligen publicerade *World Economic Outlook* att prognoserna för världsekonomins utveckling är förenade med mycket stor osäkerhet samt att krisen i eurozonen fortsätter att vara det största enskilda hotet i den globala utblicken.

Det är därför inte förvånande att Europeiska rådet, när vi möts på torsdag och fredag i denna vecka, kommer att fokusera på vilka åtgärder som måste vidtas på kort och lång sikt för att komma till rätta med de fortsatta problemen inom eurozonen. Därutöver kommer vi att i en mötessession diskutera våra strategiska partner, denna gång med fokus på relationerna till Kina.

Herr ordförande! Störst är kanske de ekonomiska utmaningarna i Grekland, där ju recessionen biter sig fast. I år räknar man med en negativ tillväxt på 6,6 procent och nästa år ca 5 procent. Statsskulden beräknas nå 180 procent som andel av bnp år 2013, och arbetslösheten är över 25 procent. Just nu pågår förhandlingar med trojkan om ett ytterligare besparingspaket på 13,5 miljarder för åren 2013–2014, besparingar som ytterligare kommer att drabba löner, hälsovård, pensioner hos en redan mycket utsatt befolkning i Grekland.

Samtidigt vidtar Spanien långtgående åtgärder för att råda bot på förluster i banksystemet och underskott i sina regioner. Italien reviderade nyligen sina prognoser för tillväxt för 2012. Man räknar med att den negativa tillväxten blir dubbelt så stor i förhållande till vad man tidigare trott, alltså minus 2,4 procent i stället för minus 1,2 procent. Frankrike, som jag själv nyligen besökte, har precis lagt fram en budget som innebär budgetnedskärningar på 32 miljarder euro för att kunna hålla sig innanför taket på maximalt 3 procents budgetunderskott till 2013.

Herr ordförande! Europeiska rådet har på senare tid i allt högre grad uppmärksammat tillväxtfrågorna, så även denna gång. Det är något vi välkomnar från svensk sida. Vägen ut ur krisen kräver inte enbart ansträngningar för att minska skuldborgen och budgetunderskotten; vi behöver även ge en kraftig skjuts åt åtgärder som kan bidra till tillväxt och sysselsättning.

Samtidigt är det viktigt att vi har rätt fokus, att vi väljer rätt åtgärder. Vid vårt möte på torsdag och fredag kommer vi att följa upp genomförandet av den tillväxtpakt som beslutades i juni. Pakten lyfter som bekant fram både vikten av strukturreformer i medlemsstaterna och vikten av att fullfölja den inre marknaden. Den understryker den potential som finns i frihandelsavtal med länderna i EU:s omvärld. Det är med genomgripande åtgärder som dessa som man skapar grogrund för uthållig tillväxt. I en tid av åtstramningar och konsolidering är det dessutom viktigt att välja sådana instrument som inte medför onödiga kostnader eller ytterligare skuldbördor.

Det talades mycket om den inre marknaden denna höst när vi uppmärksamade 20-årsdagen. Den har varit avgörande för utvecklingen av vårt europeiska projekt. Vår interna handel har bidragit till tillväxt och sysselsättning och till att lägga grunden för europeisk välfärd. Ändå finns det mycket kvar att göra.

Från svensk sida vill vi gärna särskilt framhålla de möjligheter som ligger i att fullt ut genomföra det så kallade tjänstedirektivet. Tjänstesektorn utgör en allt större del av EU:s ekonomi. Den står i dag för 75 procent av EU:s samlade bnp. Det är också där den överväldigande merparten av de nya jobben skapas, 96 procent enligt kommissionens egna beräkningar. Samtidigt är tjänstehandeln över gränserna förhållandevis liten. Det finns alltså starka skäl för att titta på regler, priskontroller och andra begränsningar som bidrar till att hålla tillbaka detta. Det kommer jag att framföra vid mötet.

Ett annat område som ännu inte är utvecklat är internethandeln. I Sverige har 93 procent av befolkningen tillgång till internet, och 70 procent av befolkningen har redan handlat på nätet. Trots att Sverige ligger långt framme på detta område har bara 7 procent av konsumenterna handlat från ett annat land via internet. Beräkningar ger vid handen att EU:s bnp skulle kunna öka med så mycket som 4 procent till 2020 om vi lyckades utveckla en välfungerande digital inre marknad, då med harmoniserade regler och större säkerhet för handel mellan medlemsländer.

Tillväxtpakten innehåller ett antal gemensamma europeiska finansiella satsningar. Bland annat ska Europeiska investeringsbanken, EIB, få en kapitalinjektion för att öka sin utlåningskapacitet. Vidare ska pilotfasen för de så kallade projektobligationerna lanseras för att främja investeringar i bland annat infrastruktur.

Herr ordförande! Inför toppmötet har de som kallas de fyra presidenterna, det vill säga kommissionen ordförande Barroso, ordföranden för Europeiska rådet Van Rompuy, eurogruppens ordförande Juncker och ECB:s ordförande Draghi lagt fram en delrapport om en genuin ekonomisk och monetär union. En slutrapport ska läggas fram inför Europeiska rådets möte i december. Förslag läggs fram inom fyra områden: ett integrerat finansiellt ramverk, ett integrerat ramverk för budgetpolitik, ett integrerat ekonomisk-politiskt ramverk samt demokratisk legitimitet och ansvarighet.

När det gäller det första området, ett integrerat finansiellt ramverk, hänvisar rapporten till det förslag som kommissionen just framlagt om en gemensam banktillsyn. Detta förslag omnämns i toppmötets slutsatser.

Från svensk sida tror vi att den finansiella tillsynen kan, och måste, förbättras i många av EU:s medlemsländer. Samtidigt leder kommissionens förslag till ett antal frågor som vi menar måste kunna besvaras innan ett nytt system börjar upprättas. Den kanske viktigaste frågan rör vad som händer om den gemensamma tillsynen identifierar en bank med problem. Om denna bank behöver rekapitaliseras, vem ska då betala?

Vi har även frågor som rör de regler som den nya tillsynsmyndigheten ska tillämpa. Till exempel vill vi i Sverige kunna ha högre kapitaltäckningskrav på våra svenska banker än de miniminivåer som överenskommits inom den så kallade Basel III – detta därför att Sverige har en större finanssektor än flertalet andra europeiska länder. Vi behöver därför ha större säkerhetsmarginaler. Finansministrarna nådde en överenskommelse om detta i våras, som nu förhandlas med Europaparlamentet, men det är oklart hur detta ska tillämpas i ett nytt gemensamt tillsynssystem.

Slutligen har vi flera frågor som gäller inflytandefrågor dels inom den nya gemensamma tillsynsmekanismen, dels inom den existerande European Banking Authority, alltså EBA. Rättigheter och skyldigheter för icke-eurozonländer, däribland Sverige, vare sig de deltar i den nya tillsynsmyndigheten eller inte måste hanteras på ett balanserat och rättvist sätt.

Diskussionen om en bankunion och framför allt om en gemensam tillsyn av banker kommer att stå i centrum för detta toppmöte nu på torsdag och fredag. Samtidigt vill jag understryka att vi bara är i början av denna diskussion. Jag förutsätter att förhandlingarna kommer att leda till att det nuvarande förslaget om en gemensam banktillsyn kommer att ändras betydligt. Vi kommer att återkomma till EU-nämnden när ett mer slutgiltigt förslag finns på bordet.

Herr ordförande! De fyra presidenternas rapport innehåller långtgående förslag också på en rad andra områden. Den säger att målsättningen för euroländerna är att röra sig mot ett integrerat budgetärt ramverk och att mekanismer för fiskal solidaritet och fiskal kapacitet ska undersökas. Detta ska göras separat från EU:s flerårsbudget. Det är detta som i tidningsartiklar och kommentarer börjat benämnas som ett förslag om en så kallad eurozonbudget. Rapporten talar vidare om behovet av en starkare koordinering, konvergens och implementering av den ekonomiska politiken. Man vill undersöka om ett slags individuella kontrakt mellan EU:s institutioner och medlemsländer ska kunna ingås för att öka reformtak-

ten. Slutligen betonar rapporten vikten av demokratisk legitimitet och ansvar.

Från regeringens sida vill vi framhålla att mycket redan gjorts på europeisk nivå inom dessa områden. Det har enats om en finanspakt som ställer krav på regler om budgetbalans i medlemsländernas nationella lagstiftning. Det är mycket likt de finanspolitiska ramverk som vi i Sverige införde på 90-talet. Vi har kommit överens om olika regler för att stärka stabilitets- och tillväxtpakten, det som kallas för six-pack och two-pack. Vi har infört en ny styrning av den ekonomiska politiken genom EU:s strategi för tillväxt och sysselsättning, det vi kallar EU 2020, samt de länderspecifika rekommendationerna inom ramen för det som kallas för den europeiska terminen.

Vi tycker därför att alla de beslut som vi redan fattat först måste implementeras innan vi går vidare och överväger nya långtgående beslut. Förslagen i de fyra presidenternas rapport behöver dessutom förtydligas och diskuteras mer ingående innan medlemsländerna kan ta ställning till dessa. Uttryck som fiskal solidaritet och fiskal kapacitet, förslagen om en eurozonsbudget och individuella reformkontrakt är ännu mycket vaga. Det står klart att många av förslagen innebär överföring av kompetens till EU och ibland även krav på fördragsändringar.

Det är viktigt att inte hasta fram i dessa beslut och att ställningstagande föregås av grundliga och transparenta beredningsprocesser med fullt deltagande av nationella parlament. Allra viktigast: Vi måste vara säkra på att dessa långtgående förslag verkligen innebär lösningar på dagens problem och inte i stället leder till nya problem.

Herr ordförande! Europeiska rådet väntas slutligen diskutera EU:s relationer till sina strategiska partner, denna gång med fokus på Kina. Från svensk sida välkomnar vi att EU och dess medlemsstater försöker ta ett samlat grepp om relationen till Kina så att vi på ett mer effektivt sätt kan få gehör för våra värderingar och intressen såsom respekten för mänskliga rättigheter, frihandel och ökat klimathänsyn.

Några slutsatser väntas inte antas på detta område. Europeiska rådet väntas däremot anta slutsatser om Syrien, Iran och Mali i linje med de slutsatser som antogs av utrikesministrarna i måndags. Utkasten till slutsatser har delgivits nämnden nu på morgonen. Det handlar bland annat om att uttrycka stark oro över den allvarligt försämrade utvecklingen i Syrien och bekräfta de skärpta sanktioner som antagits mot Assadregimen och dess anhängare. Det handlar också om att uttrycka fördjupad oro över Irans kärntekniska program och redogöra för de utvidgade sanktioner som beslutats. Likaså väntas Europeiska rådet anta slutsatser om krisen i Mali och uttrycka EU:s beredskap att bistå Mali i återgången till en demokratisk ordning.

Herr ordförande! Därmed är jag redo att svara på nämndens frågor.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen inför Europeiska rådet.

Europa befinner sig i ett fortsatt mycket svårt ekonomiskt läge och går verkligen en tuff höst till mötes med låg tillväxt och hög arbetslöshet. Inte minst ungdomsarbetslösheten är chockerande hög, inte bara i EU utan också i Sverige.

Vi socialdemokrater har stor förståelse för att EMU-länderna måste hitta lösningar för att komma till rätta med den situation som är. Under förra hösten och våren behandlade vi därför en lång rad förslag för att skapa förutsättningar för eurozonen att rida ut krisen. Finanspakt, tvåpack, sexpack och stabilitetsmekanismen ESM är bara några av de olika åtgärder som vi har vidtagit.

I dag har vi återigen ett antal förslag på bordet. Till stor del är det väldigt oklart vad de verkligen innebär. För oss socialdemokrater är EU främst ett samarbete uppbyggt av självständiga stater som när det behövs gemensamt löser gränsöverskridande utmaningar, exempelvis miljöproblemen.

Det är i ljuset av den utgångspunkten som vi känner en stor oro när nu förslag läggs fram som i grunden kan förändra samarbetet. Vissa delar av EU-samarbetet går i riktning rakt mot en politisk federation samtidigt som ett par länder markerar en vilja att gå åt motsatt håll. EU riskerar att dras isär. Detta är djupt otillfredsställande. Det måste nu finnas en möjlighet till en omfattande demokratisk debatt om detta. Vi måste stiga ut ur de hemliga sammanträdesrummen.

Alla 27 är vi en del av den inre marknaden, och alla blir vi påverkade av den ekonomiska situationen. Ledstjärnan måste vara att hålla ihop EU-27 och att minska det demokratiska underskottet.

EMU-länderna behöver säkert ett tätare samarbete. Men det hade varit bättre om man hade haft lite is i magen och låtit de redan beslutade åtgärderna träda i kraft. I stället vädrar federalisterna morgonluft under täckmantel av att det är kris. Ett gemensamt finansdepartement diskuteras. Det ska finnas två olika budgetar – för dem som är med i EMU och för dem som står utanför – för att nämna några av de förslag som är i omlopp. Det är inte bara i Sverige som det inte finns något som helst folkligt stöd för att genomföra detta.

Det mest centrala förslaget som presenteras är det om en bankunion. Vi socialdemokrater anser att det givetvis behövs en ökad finansiell tillsyn av bankerna i eurozonen. Men frågan är i sin linda. Det är i dagsläget omöjligt att ta ställning till förslaget då det fortfarande är så oklart.

För att Sverige över huvud taget ska kunna överväga att gå med måste självklart några principer klaras ut. Det handlar om att vi inte kan vara med och ta andra bankers förluster. Vi måste få lov att ha våra tuffa kapitaltäckningsregler. Och självklart måste inflytandefrågan redas ut.

Dessa frågor kan inte rangordnas, utan alla tre är lika viktiga.

Framöver kommer vi att diskutera de olika punkterna mer ingående. Det finns också positiva punkter – tillväxtpakten, ökad handel och hur man ska stärka den inre marknaden. Men även här finns en oro. Jag skulle vilja lyfta fram en sak.

Vi underlättar gärna i den lagstiftningsdjungel som finns för små och medelstora företag och för mikroföretag. Men vi kan aldrig gå med på det som kommissionen i andra sammanhang har framfört: att arbetsmiljöreglerna inte ska omfatta små och medelstora företag och inte heller mikroföretag. Om detta genomfördes skulle det innebära att 99 procent av Europas företag inte skulle omfattas av arbetsmiljöregler. Det är något som vi aldrig kan acceptera.

Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

I den senare delen vill jag påpeka att den svenska hållningen i förhandlingarna har varit att alla arbetstagare ska ha samma rättigheter och att vi inte accepterar några undantag för mindre företag. Vi har inte heller tvingats ta ställning till det, utan som Marie Granlund nämnde har den typen av förslag funnits i andra sammanhang.

I övrigt har jag egentligen inte så mycket att invända mot det Marie Granlund sade. Jag ser samma behov av samma tre punkter när det gäller svenska synpunkter gentemot bankunionen. Jag ser också med skepsis på den skyndsamhet och på en del sammansättningar av de förslag som presenterats, inte minst i fyrapresidentrapporten. Det ämnar jag också framföra på olika sätt.

Jag tror att den huvudsakliga diskussionen på det här toppmötet blir om banktillsynen. EMU-rapporten är en station så att säga. Det är egentligen till decembertoppmötet som vi har beställt slutsatserna. Men det kommer inte att förminska min vilja att framföra de synpunkter som Marie Granlund just har framfört.

Jag hoppas att det framgick att jag har förtydligat att ett slutgiltigt ställningstagande till en banktillsyn eller en eventuell medverkan i en framtida bankunion kräver förändringar och gehör för det vi sagt och ska upp till avgörande med i så fall erforderligt stöd i Sveriges riksdag först när vi fått det fullständigt presenterat. Det anser jag inte att vi ännu har fått.

Anf. 5 PEDER WACHTMEISTER (M):

Herr ordförande! Jag tackar statsministern.

Det är väl så att en bankunion kanske är nödvändig i framtiden – det återstår att se. Vi brukar skryta med att den demokratiska processen är så bra därför att den innebär att människor hinner tänka efter och tänka om. I det här fallet är tempot väldigt högt, men det är kanske mer en synpunkt. Statsministern har ju redan lite grann svarat om det.

En annan oro är att Sverige är en av 27 medlemmar i Europeiska unionen, och nu talar man om innemedlemmar och utemedlemmar. Några är kanske redan på gränsen till medlemskap i EMU, till exempel Danmark. Sverige är ett litet land, och risken är att vi hamnar på marginalen om vi inte hanterar frågan rätt. Hur ser statsministern på frågan hur vi rätt kan balansera detta så att vi inte hamnar utanför utan i EU:s hjärta?

Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Uppkomsten av behovet av en banktillsyn är att en del av den nationella tillsynen har tappat en del av sin trovärdighet visavi de finansiella marknaderna. Det är naturligtvis allvarligt eftersom mycket av räntereaktionerna och oron bygger på antaganden eller nervositet om att det finns brister. I brist på transparens, i brist på tillsyn, skapas så att säga marknadsbilder snarare än korrekt information om verkligheten. Det är djupt olyckligt. Det har dessutom gränsöverskridande påverkan eftersom oro i en del av det finansiella systemet snabbt fortplantar sig till andra delar. Därför finns det en poäng med att försöka få en europeisk finanstillsyn, om den är bra och utförs på ett riktigt sätt, på plats eftersom mycket av den finansiella sektorn dessutom är gränsöverskridande.

Jag tror att de som konstruerat detta väldigt mycket haft för ögonen och trott att det handlade om eurozonens länder. För att nämna det vi nämnt förut om några uppenbara komplikationer med det: Numera är Estland ett av de länder som har euron. De betraktar sitt banksystem som svenskt. Vi har en storbank som heter Nordea och som är svensk-finsk, det vill säga finns i Sverige och i Finland och är därmed inne i eurozonen. Detta visar hur det moderna finansiella systemet ser ut. Vi måste alltså ta hänsyn till att även om man bara skulle göra det här för eurozonen måste vi ändå ha kunskaper om och påverka själva utformningen.

Låt mig lägga till någonting annat uppenbart. 17 länder har nu euron som valuta. Flera är närmare pre-ins än Sverige som har ett folkomröstningsnej och länder som Danmark och Storbritannien som har undantag. För många av de andra är det mer närliggande processer att ställa sig frågan om de ska gå in i euron. Det gör att ännu fler länder, möjligen i vår närhet, kommer att ha euron som valuta.

Med allt detta för ögonen har vår inställning varit att vi här inte kan säga: Gör vad ni vill. Vi måste vara med. Vi tycker att vi dessutom har relevanta erfarenheter av hur man hanterar banker, hur man skapar avvecklingssystem för banker i kris och hur man sköter insättningsgarantier.

Vår huvudkritik är att mycket av tillsynen nu skyndas fram utan att man har svar på de frågorna. Så kan man inte hantera detta. Man kan inte inrätta en tillsyn om man inte vet hur man ska behandla den dåliga bank som man möjligen hittar. Det är först när man utformar det som det här verkligen kan skapa en grundfast trovärdighet.

Vi har framfört allt detta. Processen de kommande dagarna och veckorna får utvisa om vi får gehör. Vi kan väl notera att ett land som Tyskland, som vi besökte i går, har uttryckt att man är tveksam till hastigheten i genomförandet av detta. Men sista ordet är ännu inte sagt.

Som sagt: Det är också regeringens uppfattning att de tre villkor som Marie Granlund räknade upp ska respekteras och få svar med mindre än att vi återkommer till EU-nämnden och för den här diskussionen vidare.

Anf. 7 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket, statsministern!

Jag har tidigare nämnt och kan nämna igen att vi känner en stor ödmjukhet inför den kris som finns i många av eurozonens länder och inför att de måste ha en viss frihet att göra vad de tror är rätt. Frågan är om vi tror att det är rätt att Sverige ska gå med i bankunionen. Vi har starka invändningar mot det och tror helt enkelt inte det.

För några år sedan genomförde EU-kommissionen stresstester av banker. Tre månader senare gick en holländsk bank i konkurs. Det visar att det finns ett trovärdighetsbekymmer här. Om kommissionen sedan själv föreslår en tillsyn över 6 000 banker finns det klara trovärdighetsproblem med varför detta inte kan genomföras bättre nationellt, möjligtvis med visst stöd.

Jag kan dela många av de farhågor som statsministern och också Marie Granlund från Socialdemokraterna för fram om att det går väldigt snabbt. Frågan är om det är rätt recept.

Den konkreta frågan är: Kommer statsministern att försöka få bort den tidpunkt som nu står i slutsatserna, att detta ska vara genomfört före

årsskiftet? Det står tydligt att det är det konkreta målet. Vi tror att det är totalt orealistiskt och att EU gör sig själv en björntjänst genom att lova någonting som ingen egentligen riktigt tror på. Det finns så många problem med hur det praktiskt ska gå till. Inte heller är vi i Miljöpartiet övertygade om att det som nu föreslås är rätt väg att gå.

Under punkt 14 till exempel står det tydligt att målet för euroområdet är att gå mot en integrerad budgetram. Det är ganska skarpa skrivningar som man nu vill att alla 27 länderna ska skriva under. Frågan är om statsministern skriver under på det. Vi är ju inte med i euron.

Det är rätt konkreta skrivningar som vi från Miljöpartiets sida inte tycker att statsministern på toppmötet kan gå med på. Även om rapporten *Mot en verklig ekonomisk och monetär union* är en delrapport pekar den i en klar riktning, nämligen ökad federalism och mer makt åt EU. Vi tycker att statsministern måste vara tydlig och säga: Sakta i backarna!

Det här måste det vara en grundlig diskussion om. Precis som statsministern själv sade måste vi ha en demokratisk process om detta. Nu står det bara pliktskyldigt i slutsatserna att det ska vara demokrati och transparens – punkt. Det krävs mer än så. Vi har sett vilka effekter den ekonomiska krisen har fått i några länder. Det är inte den utvecklingen av EU och Europa som vi i Miljöpartiet vill se.

När det gäller punkten om tillväxt och sysselsättning finns där mycket som är bra. Men när det gäller att EU än en gång för fram att 180 miljarder euro de kommande tre åren ska pumpas in vill jag säga att det är exakt samma summa som i juni. Ingenting har ändrats. Det är inget nytt. Det verkar vara ett problem. Om jag förstått det rätt har kommissionen inte ens kunnat konstatera att det är nya pengar, utan det är pengar som redan finns inom EU-systemet. Statsministern får gärna kommentera detta.

Jag tycker att det är bra att man lyfter fram industrins konkurrenskraft, framför allt när det gäller att öka energi- och resurseffektiviteten. Det är en mycket viktig grön profilfråga avseende grön industripolitik såväl i Sverige som på EU-nivå.

Slutligen, herr statsminister, vill jag naturligtvis påminna om att det inte står någonting om klimatfrågorna. Jag tror att det är helt avgörande för sysselsättning och tillväxt framöver att man får in den gröna omställningen av samhället.

Inom kort kommer det att vara en ny FN-konferens i Doha i Qatar om klimatförändringarna. Jag tycker att det är synd att EU tar av sig ledartröjan. Man borde sätta på sig ledartröjan och uppmärksamma frågan. Även om det före FN-toppmötet kommer att vara ett EU-toppmöte till skulle det vara bra att få in en punkt om att påminna om det viktiga arbete som EU faktiskt har när det gäller klimatfrågorna.

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Vi har starka invändningar mot tidtabellen. Det har även Tyskland framfört. I slutsatstexten står det "objective of completing", det vill säga mål att före årsskiftet avsluta inrättandet av bankunionen. Man har talat om 6 000 banker. Det tror vi inte är realistiskt. Vi får se i den fortsatta hanteringen om det går att sänka tempot. Det förs också en diskussion om huruvida det verkligen ska vara en finanstillsyn för 6 000 banker eller om det ska vara ett mindre antal banker.

Det var min poäng i Berlin i går att det är bättre att göra detta rätt och riktigt snarare än att få det så fort som möjligt på plats. Jag tror inte att det är tillkomsten av den här processen som i grunden lugnar de marknadsreaktioner vi ser, även om den genomförd på ett riktigt sätt bidrar till en förbättring i uppföljningen av problemtyngda banker.

Det man försöker jobba med i slutsatstexterna – vi känner igen det från andra sammanhang – är finansiella hävstångseffekter. Man sätter in ett kapital i Europeiska investeringsbanken, i det här fallet 10 miljarder euro, och sedan kräver man motåtaganden av andra. Därefter växlar man upp detta i en hävstång, en liten andel i finansiering möter andras åtaganden, eller garanterar större åtaganden, och på det sättet får man loss större resurser. Det är tanken. I övrigt är det en omfördelning av budgetmedel som vi talar om.

När det gäller skrivningarna i EMU-rapporten är det fråga om en text som är skriven för att hänvisa till eurozonens länder. Vi kommer även här att ifrågasätta hur man har tänkt. Vi tycker att vi har en EU-27-budget. Vi står för övrigt inför flerårsbudgetförhandlingar. Det talas om en mindre budget för att hantera asymmetriska chocker. Jag vill påpeka att det förstår inte alls med den typ av block man har tänkt sig. Det känns helt enkelt inte färdigtänkt. Också här kommer jag att framföra invändningen, även om det är uppenbart, att det här inte gäller de tio outsländerna, utan det är mer för eurozonens länder man tänkt sig detta.

Jag tror att det på sina håll finns fog för att fördjupa Europasamarbetet, men den svenska ståndpunkten är att det ska föregås av väl förberett lagstiftningsarbete som vi ger tid. Det är då Europasamarbetet blir bra. Jag vill understryka att på senare år har det kommit en lång rad strukturer på plats som är mycket bra, till exempel EU 2020 och den europeiska terminen, som ju sätter fokus på tillväxtfrågor och reformarbete och som jag tror i grunden är bra. I ljuset av detta kan vi unna oss att vara kritiska eller ifrågasättande till en del av det som nu har kommit fram därför att det helt enkelt verkar oklart eller ofärdigt.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Då var det dags för Folkpartiet liberalerna som jag företräder.

Jag tycker mig notera att inte minst i det här huset är perspektivet ofta kortsiktigt. Särskilt i EU-nämnden handlar det just om det nästkommande mötet. Samtidigt förstår vi av statsministerns redogörelse att det rör sig mycket om rörliga mål, och det är en successiv process där man mejslar ut förslagen mer och mer i detalj. Som Peder Wachtmeister från Moderata samlingspartiet påpekade kommer den här processen säkert att innefatta både risker och möjligheter för länder inom och utom eurozon.

Vad bedömer statsministern att det här kommer att leda till inom en period av tre till fem år? Var menar statsministern att Sverige bör befinna sig i förhållande till den slutpunkt i utvecklingen som vi kan förmoda att detta får?

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Jag ska vara försiktig med att hävda att någon har kontroll över någon sorts slutpunkt på detta samarbete. Jag väljer att se det som att det är ett samarbete som utvecklas i takt med de samhällspro-

blem och utmaningar som kontinenten ställs inför. Vi måste hela tiden vara öppna för att diskutera både fördjupningar och förändringar av samarbetet och vara noggranna med att de förändringar som görs är genomarbetade.

På tre till fem års sikt hoppas vi naturligtvis att den tendens till viss förbättring, om jag uttrycker mig försiktigt, som vi har sett – för trots allt sker det många reformer och vidtas åtgärder runt om i Europa sedan en tid tillbaka – ska ha lett till att vi börjar se en bättre ordning i Europa, förbättrade konkurrenskraftsförhållanden, mer ordning på finanstillsyn och den finanskris som vi har saknat fullständiga verktyg att agera gentemot. Det går i den delen i mer rätt riktning utifrån våra utgångspunkter. Det ökar transparensen, minskar nationella kopplingar in i respektive banksystem som ibland motverkar känslan av att finansbranschen är livsnödvändig för marknadsekonomi och globala företag, som måste genomlysas och kontrolleras på ett noggrant sätt. Det är inte alltid den tradition som finns i synen på banker runt om i Europa.

På tre till fem års sikt tror jag att en hel del av detta kommer att vara på plats. I den delen blir den stora frågan var Sverige och andra länder som inte befinner sig i 17-kretsen som vill fördjupa mycket av sitt samarbete kommer att befinna sig.

Det kan skönjas att antingen är man bland de 17 eller också är man Storbritannien. Storbritannien har attityden att andra får göra sina fördjupningar, men i den brittiska debatten talas om att åternationalisera vissa delar av det EU-gemensamma. Det måste bli ett svar som de ger. Vi övriga nio är små och beroende av gränsöverskridande beslutsfattande och måste ha en mer närvarande och närpåliggande relation till vad de 17 gör. Vi delar den inställningen med de andra länderna.

Det kommer att vara min fortsatta attityd. Sedan får vi förankra steg för steg, om vi kan finna parlamentariskt stöd för att gå med eller välja att vända oss mot.

Anf. 11 JOHAN HEDIN (C):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för intressanta svar så här långt!

Vi diskuterar att det finns vissa punkter som vi i Sverige verkligen inte vill se i en bankunionen. Vi talar om till exempel kapitaltäckningsgraden. Vi vill inte heller hamna i en situation där svenska medborgares plånböcker blir buffertar, inte heller svenska banker.

Om man kommer fram till en konstruktion av en bankunion där villkoren inte kan tillfredsställas och Sverige väljer att inte delta, hur påverkar det svenska storbanker, till exempel Nordea som statsministern nämnde, som inte bara har ägare i två olika länder utan också har filialer i ett flertal europeiska länder? Kan det tänkas bli en konkurrensnackdel för svenska banker som har filialer i ett flertal europeiska länder att konkurrera med europeiska banker?

Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Frågorna som ställs är skälet till att vi inte bara kan släppa detta ifrån oss. Det finns en bankauktoritet, det vi kallar EBA som jag hänvisade till i min inledning i dag, som är gemensam för alla EU-27. Där finns en del av koordineringsansvaret. Man talar till exempel om att det finns en så

kallad medlingsuppgift. Man får förutsätta, vad gäller ett framtida system, att om finanstillsynen på europeisk grund har en uppfattning men möter ett nationellt tillsynssystem som finns kvar i Sverige måste de kunna tala med varandra. Vad är det som har hittats och vad ska göras åt det? Det blir inflytandefrågor. Vem har inflytande i vilken institution?

Det framgår i en del av förslaget. Av skrivningarna framgår att det är med inslag av ECB, eller något liknande. Huvudsakligen utformas detta med en finanstillsyn som läggs in i Europeiska centralbanken. Det är eurozonens centralbank. Man kan diskutera hur många uppgifter som ska påföras denna europeiska centralbank. Ska den ha hand om alla typer av mikro- och makroaspekter? Det är inte alltid vad vi förordar. Det leder också till rena inflytandefrågor. Om vi är med eller ska ha en relation till denna europeiska finanstillsyn, och den är helt lagd i ECB, hur ser då det svenska inflytandet ut? Ska banker leva med både och? Rimligen blir det väl så, att de delvis kommer att se inträde av myndigheter på olika sätt. Det svenska bankväsendet följer detta mycket nära och tycker att det är oerhört angeläget att vi är med och formulerar svar och synpunkter.

Notera vad jag sade. Det är inte bara att vi ska försöka se till att notan inte hamnar hos svenska skattebetalare. Någon i kommissionen skulle säkert säga att det inte har föreslagits just nu. Vi ska alltid se runt hörnet. Jag talade också om välskötta svenska banker. Jag vill inte heller ha någon sorts inre solidaritetsidé mellan banker. I realiteten skulle det få samma utfall, det vill säga att mer välskötta svensk-finska eller svenska banker skulle möjligen vara med och täcka problem som finns i andra delar av banksystemet.

Drivkraften är tydligen, det vill säga det finns länder som vill ta sig ur omfattande skulder eller risker och fördela dem på fler. Det har vi starka synpunkter på. I alla delar som nämns är det skälet till att vi är med vid dessa förhandlingar.

Sedan var det frågan om ökad kapitaltäckning. För att komplicera saker är definitionen av kapitaltäckning under utveckling. Vi tittar på riskvägda tillgångar, men det kommer att vara mer mot balansomslutning. Där kommer ytterligare ett krav att tillföras i banksystemet kommande år. Man kan möjligen påpeka att om det är något vi har lärt oss är det att finansiella institut också måste ha ordning på sin likviditet. Ofta stryps likviditeten, vilket gör att finansiella institutioner och även företag kan stå på näsan.

Allt detta är i realiteten mycket komplexa och parallella krav. Vi säger att vi vill ha högre kravnivåer än andra. Detta nämner jag för att illustrera vilka extremt komplicerade förhandlingar det är fråga om. Det är naturligtvis också ett av skälen till att säga att det rimligen inte kan vara bråttom om det inte finns kontroll och en god ordning på plats.

Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Jag har några frågor om hur statsministern ser på inflytande generellt och bankunionen specifikt. Vi har fått en del svar, men jag har fortfarande en del frågetecken som jag vill rätta ut.

Vi har hört från regeringen att det finns tre krav från Sveriges sida, varav ett ska vara uppfyllt, om jag har förstått statsministern rätt.

Till att börja med har vi frågan om det svenska inflytandet. Kraven i det föreliggande förslaget, jag tänker på artiklarna 6.2 och 6.5, innebär att

riksdagen stiftar lag som ger ECB:s riktlinjer och beslut ett direkt genomslag i Sverige. Det står i handlingarna "to ensure that a national competent authority will abide by any guidelines or requests issued by ECB", vilket alltså betyder att ECB kan rikta vilka krav som helst på det svenska banksystemet.

Jag undrar om det är grundlagsenligt att ge en utomstående organisation den typen av inflytande över svenska juridiska personer. Rent moraliskt är det förkastligt och fel att ge bort den typen av makt till en utomstående.

I kontrast till detta blir omröstningsreglerna i EBA och ECB av betydligt mindre intresse. Vi har lärt oss av erfarenhet att skrivningarna om interparlamentariskt arbete och att involvera sociala parter och liknande i rådsslutsatserna inte innebär något inflytande i praktiken. Vi ser i EU-nämnden att det mest innebär en rätt att bli informerade.

Sedan har vi artiklarna 11 och 13 i den finanspolitiska pakten, som ytterligare beskär inflytandet för medlemsstaterna. Även här går det inte att komma ifrån att hela poängen är just mindre inflytande för medlemsstaterna. Hade medlemsstaterna haft bra koll på sina finanser och kunnat rekapitalisera sina banker hade det knappast funnits något behov av en bankunion. Där tror jag att vi kan vara överens.

Det följer logiken att man känner sig tvungen att ta ifrån medlemsstaterna makten över deras egna banker. Kommissionens ordförande Barroso har påtalat att ECB och valutasamarbetet inte fungerar i dess nuvarande form. Därför behövs en bankunion, och därför behövs en federalisering av Europa.

Samma sak gäller förstärkningen av den europeiska terminen som nu ska diskuteras. Det allomfattande syftet är att minska makten i medlemsstaterna, att öka övervakningen och kontrollen från EU:s sida. Jag skulle vilja höra om statsministern har någon annan uppfattning än jag i frågan. Jag har ställt ungefär samma fråga till EU-ministern utan att få något svar, så jag skulle vilja ha ett klart och tydligt svar på om statsministern håller med mig i min syn på den saken.

Sedan har vi det andra kravet, det vill säga skydd för svenska skattepengar och skydd mot att tvinga svenska banker att skjuta till kapital till krisande banker. Hade statsministern tänkt att en gemensam rekonstruktionsfond ska belastas med dragningsrätter? När det krisar i ett land, ska det landets banker endast ha rätt att ta in det kapital som det har satt in? I så fall förstår jag inte systemet, att man ska införa en stor pott med pengar som sedan inte ska kunna användas när bankerna krisar. Vad är då syftet med ESM-finansiering till banker och rekonstruktionsfonder, för att inte tala om en solidarisk insättningsgaranti? Vad händer om flera länders banker krisar samtidigt, vilket väl är det mest troliga scenariot? Hur löser man i så fall det?

Dessa frågor skulle jag gärna vilja ha ett svar på, för jag har lite svårt att förstå logiken i det förslag som föreligger.

Slutligen har vi det här med högre kapitaltäckningskrav. Är inte det ett spel för gallerierna? Vi har redan fått nej på det, och Borg verkar ha vikit sig för EU och tycks nöja sig med lejonparten av det som regeringen har begärt. Dessutom kan jag fortfarande ifrågasätta varför vi ska gå med på ett tak som är så pass lågt. Vi skulle kunna komma till en situation där vi behöver ännu högre kapitaltäckningskrav. Vi har ju en väldigt

stor banksektor i Sverige. Jag tycker nog fortfarande att regeringen ska kräva ännu högre kapitaltäckningskrav och också stå upp för det kravet.

Hela syftet med bankunionen, pakterna och den europeiska terminen är och förblir att centralisera och federalisera makten över det finansiella och budgetära systemet, med andra ord att överföra själva kärnan i medlemsländernas politik och makt till Europa.

Redan nu, innan jag har tagit del av statsministerns svar och trots att jag är nyfiken på logiken bakom Reinfeldts tre krav, anmäler jag därför avvikande mening när det gäller en bankunion i sin helhet. Här vill jag också hänvisa till finansministern som på förrförra EU-nämndsmötet sade att det viktiga är att vi är med och kompromissar. Det viktiga är inte att vi får gehör för våra krav utan att vi kompromissar och kommer fram till en medellösning.

Jag tycker inte det. Jag tycker att Sverige ska stå upp för sina krav. Jag tycker att statsministern ska ta med sig åtminstone de tre krav som man kommit fram till och säga att vi inte går med på det över huvud taget. Vi är inte med på några fler diskussioner om vi inte får med dessa punkter. Då har ni åtminstone fått med någonting.

Till skillnad från statsministern sträcker sig mina nationalkänslor betydligt längre än till att bara applådera svenska landslag. Jag tycker att om vi ska gå vidare med att skydda våra banker ska vi i så fall kräva ett mellanstatligt samarbete. Bankunionen handlar ju om väsentligt mycket mer än enbart om enskilda övervakningsmekanismer.

Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Låt mig börja med att säga att vi inte kan gå med på någonting med mindre än att vi har stöd i Sveriges riksdag. Vi kan inte ansluta oss till eller göra förändringar i suveränitetsöverföring om vi inte går till Sveriges riksdag och begär stöd för detta. Det gäller också den eventuella slutgiltiga utformningen av bankunion och banktillsyn.

Det som ofta är förvirrande i Europadebatten är att de flesta reaktioner sker på papper som är ofärdiga och på förslag som syns i medierna. Jag kommer oftast in i ett läge där vi har tvättat bort de mer yviga sakerna som folk har frågor kring och har haft synpunkter på. Med dessa lite mer genomtänkta papper börjar förhandlingarna – börjar, inte slutar – och det är när vi är färdiga som vi har ett dokument eller en slutsats som vi känner att okej, nu ska vi pröva om vi vill gå med eller inte.

Vi är alltså nu i början av en process, inte i slutet. Skälet till att vi formulerar svenska krav är just att vi tycker att det finns oklarheter, att det är ofärdigt och att vi vill ha bra svar om det.

Jag nämnde tre saker som vi har krav på, men det finns ytterligare saker vi kommer att ta upp, liksom fler synpunkter. En av dem är – det nämnde jag – att det är komplicerat att ge ECB rätten att utöva finanstillsyn om länder utan euron som valuta är med i finanstillsynen. Bland annat måste vi då rimligtvis stifta en lag, vilket Johnny Skalin också hänvisar till, där vi ställer krav på att följa ECB:s instruktioner.

Det är inte vår uppfattning att det ska gå till så, och det är därför som jag säger att vi inte är färdiga. Vi har synpunkter på detta. Väldigt mycket av förslagen är gjorda som om det bara vore eurozonens länder som ska gå in i den gränsöverskridande finanstillsynen, och med mindre än att vi tycker att våra intressen är tillvaratagna, att vi har ett inflytande och att

vi har svar på hur man ska hantera krisande banker kommer vi rimligen inte att kunna få en majoritet eller ett stöd för det eller ens intresse av att gå med i detta.

Får jag bara påpeka att Sverige har – jag hade en replikväxling med Jonas Sjöstedt om detta i dag – en delvis annan och tuffare erfarenhet och hantering av banker i kris än vad som gäller för många andra länder. Vi har till exempel lagt en avgift på vårt banksystem som gör att vi har fonderat upp en fond som vi delvis kan använda för att stå emot risker i det finansiella systemet. De flesta andra länder har inte det. Vi har en insättningsgaranti som är fonderad. De flesta andra har inte det. De lovar garantier utan koppling till en egen fond.

Vi har dessutom ett system för en *full fiscal backstop* som vi kallar det, alltså en plan för hur man går vidare efter att man har avkrävt ägare ett stort ansvarstagande. Om de då kommer och begär offentliga medel och stöd har vi en ordning för att helt eller delvis ta över ägandet av den banken som är i kris, dessutom till en riktig marknadsvärdering. Det är ett system som man inte har valt i många andra länder, och det är därför de har skickat in skattepengar i sina banker, vilket Sverige inte har gjort. Det är klart att denna vår lärdom och erfarenhet inte är någonting som vi tänker se förlorat. Det är därför vi ställer just de kraven som Marie Granlund har formulerat.

Jag har alltså i dag inte bett om stöd av denna nämnd för att ansluta Sverige till någonting. Jag har deklarerat utgångspunkter för våra förhandlingar och våra krav, och det är det jag begär att få göra. Sedan kommer vi att återkomma med hur själva utformningen av det här slutgiltigt ser ut. Och bara för att säga det uppenbara: Det är inte bara vi som har synpunkter. Det är många som förstår att det här är stort och allvarligt.

Till sist: Det är svårt att återgå till någon sorts ordning där alla nationer är stängda med sina finansiella system inom det egna landets ramar. Vi kommer nog aldrig att se det igen. Våra banker agerar alltså gränsöverskridande. Kapital är rörligt. Det är den världen vi lever i. Då måste vi också få tillsyn och olika regelsystem att följa med, annars blir det en reglering i det lilla som inte klarar det gränsöverskridande. Kapitalet kan inte ges fri lejd bara för att det passerar en gräns, utan då måste vår tillsyn, våra sätt att hålla kontroll på detta också utvecklas i takt med hur kapitalet rör sig. Då förslår inte längre bara nationalstaten. Det är därför vi behöver den typen av gränsöverskridande regelsystem.

Anf. 15 JENS HOLM (V):

Herr ordförande! Den stora ekonomiska kris som Europa befinner sig i nu är i grunden skapad av spekulation och vidlyftiga lån på osäkra grunder. Den spekulativen är i sin tur, enligt mig, en direkt följd av avregleringen av kredit- och valutamarknader, någonting som EU har varit starkt pådrivande i. Den kris som EU befinner sig i är också ett direkt resultat av den ekonomiska monetära unionen, uppbyggd av 17 länder med extremt olika förutsättningar men med en enda politik.

I det här läget hade jag önskat att Sverige tog fasta på det jag anser är problemets kärna, att Sverige tar fasta på en del i innehållet som är dåligt förberett och så vidare; jag återkommer till det. Jag tycker att det är bra att Fredrik Reinfeldt har gjort det. Exempelvis borde Sverige lyfta upp

frågan om åtgärder mot spekulation, och för att rädda alla europeiska sparare som har pengar på bankerna borde man kräva att bankerna ska delas i en spekulationsdel och en traditionell sparbanksdel. Det är något som glädjande nog föreslogs av den högnivågrupp ledd av Erkki Liikanen, tidigare finansminister i Finland, som har tittat på dessa frågor.

Jag lyssnade på Fredrik Reinfeldts replikskifte med min partiordförande Jonas Sjöstedt under partiledardebatten tidigare i dag. Jag tyckte dock inte att svaret var tillräckligt tillfredsställande, så jag skulle återigen vilja att statsministern kommenterade frågan om en bankdelningslag på europeisk nivå.

Det andra jag skulle vilja ta upp, och där vill jag ge Fredrik Reinfeldt helt rätt, är att de förslag som vi har på bordet är extremt dåligt förberedda. Ta bara frågan om SSM, alltså den så kallade övervakningsmekanismen som ska träda i kraft den 1 januari nästa år. Jag noterar att statsministern säger att det inte kommer att fungera så och att det är omöjligt att det ska träda i kraft då. Men i ett pressmeddelande från EU-kommissionen den 12 september säger man att SSM ska träda i kraft den 1 januari. Det känns helt orimligt. Det är bara ett exempel på hur dåligt förberett hela bankunionsförslaget är.

Jag skulle vilja fråga statsministern angående övervakningsmekanismen SSM: Är det enligt statsministern helt glasklart att det är någonting som ska komplettera nationell banktillsyn och inte ersätta den nationella banktillsynen? Jag tycker nämligen inte att den frågan är tillräckligt klar.

Jag skulle också vilja ta upp frågan om den så kallade tillväxtpakten. Jag välkomnar att statsministern medger att det inte är fråga om några nya pengar, vilket bland annat kommissionens ordförande Barroso har låtit påskina i flera olika sammanhang. När vi läser det som Van Rompuy skriver och även förslaget till slutsatser känns det som om det är 120 nya miljarder euro som ska pumpas in i tillväxt- och jobbskapande åtgärder.

Statsministern säger att detta handlar om en omfördelning av befintliga resurser – helt rätt. Då vill jag veta vad man, enligt statsministerns bedömning, omfördelar från. Varifrån tar man pengarna?

Jag noterar också att tillväxtpakten inte säger någonting om hållbara investeringar, alltså investeringar som minskar våra utsläpp och skapar nya, gröna jobb. Enligt Vänsterpartiet är det där framtidens jobb finns.

Jag välkomnar att statsministern tar upp det akuta läget i Grekland. De har en statsskuld på 180 procent av bnp och en arbetslöshet på 25 procent – helt orimligt. Jag noterar att finansminister Anders Borg för några dagar sedan sade att Grekland kan behöva lämna euron och att det kan vara bra för Greklands konkurrenskraft. Jag undrar om det är något som statsministern tänker lyfta fram, alltså en plan för ett städat och organiserat utträde ur euron för Greklands del?

Jag har två mycket korta kommentarer. När det gäller tjänstedirektivet som statsministern vill ska implementeras i full kraft motsätter vi i Vänsterpartiet oss det. Vi vill inte ha någon vidare avreglering av offentlig sektor etcetera på europeisk nivå.

Sist men inte minst: Iran lyftes upp här. Vi har talat om det med Carl Bildt. Jag vill säga, och det är ett medskick från Vänsterpartiet, att det är viktigt att de skärpta sanktionerna blir smarta sanktioner så att de just går på personer och företag som är involverade i Irans kärntekniska program

och inte slår brett mot hela befolkningen. Det förslag som EU har diskuterat känner jag ett visst tvivel inför.

Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

När det gäller pengarna uppfattar vi att tillväxtpakten sägs bestå av 120 miljarder euro. 60 miljarder är då den hävstångseffekt man använder för kapitalinjektionen i Europeiska investeringsbanken. Jag tror att jag tidigare har angivit att den svenska andelen av kapitalförstärkningen är 300 miljoner euro. Sedan poolas det med andra upp till 10 miljarder. Därefter blir det motsvarande åtaganden från andra, som då ska rendera 60 miljarder euro. Därtill är 55 miljarder omprogrammering av struktur-fondsmedel, så det är väl en blandning av omprogrammering av struktur-fondsmedel och EIB-kapitalinjektionen. Dessutom styrs 4 miljarder euro via pilotfasen i projektobligationer. Det är så de får ihop de 120 miljarderna.

Låt mig även påpeka att när man diskuterar många av regelsystemen för finansaktörer talar man inte bara om detta med tillsyn, utan det ställs också mycket villkorskrav. Ni minns från vår svenska erfarenhet att vi hade synpunkter om man till exempel gjorde anspråk på att få offentliga medel. Då begränsade vi bonusuttagsmöjligheten.

Vi har ibland synpunkter på vilka top-management-löner man kan acceptera. Det finns styrning av hur man får jobba med blankning, det vill säga det är inte ett passivt åseende av att finansdirektörer inte ska ha någon form av reglering. Det är inte bara i Sverige som vi har den diskussionen.

Jag tycker att det finns anledning att föra den typen av diskussioner inte minst när det gäller finansiella institutioner som kräver offentligt stöd. Dock är inte de svenska bankerna riktigt så stora att de, som det talas om ibland, inte kan tillåtas fallera. Det får samtidigt inte ursäktas att de inte har system för att avkräva ägaransvar och till och med ställa motkrav om man begär offentliga resurser. Allt detta tycker jag ligger i de förhandlingar som nu pågår.

Jag motsade idén om huruvida man ska dela banker. Jag tror att man genom att ta fram de andra delarna kan komma väl så långt. Det är ingen enkel sak att sätta sig och börja yxa banker, och frågan är vem som ska fatta de besluten. Men vi tar på allvar att det finns risker. Det har vi sett i närtid kopplat till hur finansiella aktörer beter sig.

Får jag dock påpeka att jag tycker att det är att göra det lite väl enkelt för sig att hävda att Europas problem bara är att hänvisa till spekulation. Jag skulle vilja hävda att vi snarare har haft och har omfattande obalanser i våra respektive ekonomier också när det gäller tillgångssidan i olika delar av Europa, väldigt ofta till följd av att vi har lirkat med prismekanismerna och haft felaktiga räntor eller felaktiga drivkrafter, felaktig politik, och en kombination av detta som har lett till konkurrenskraftsproblem och till felaktiga signaler om att man kan låna till mycket hög ränta som har byggt upp tillgångsbubblor av olika slag. Det är inte bara spekulation, utan det är lite mer komplicerat än så, tycker jag.

Att få en finanstillsyn och större krav på att man ska ha god ordning på sina offentliga finanser genom att säkerställa att man har bättre konkurrenskraft är vad vi hoppas är vägen bort från den typen av krisförlopp som vi har sett.

När det gäller Grekland vill jag understryka det som jag sade i min inledning, att de fortsatt har ett mycket allvarligt läge. De flesta är överens om att Grekland är, som det heter, off track, det vill säga de följer inte de åtaganden som de har ingått med sina långgivare. Det kommer att ställas nya krav på detta. Jag tycker att det är bättre att vi följer det och ser vad som händer. Men det är ånyo så att den nye premiärministern Samaras för bara någon dag sedan sade: Om vi inte får nya lån stänger det här landet om en månad.

Vi har hört det förut, och vi får komma ihåg att det är ett land som inte längre klarar sina egna betalningar. De lever av lån utifrån. Att dessa långgivare har synpunkter är inte så konstigt, och sedan får det fortsätta att ha sin gilla gång. Det viktiga är att vi fortsatt ställer krav, följer upp att det verkligen går i rätt riktning och minns att det också gäller en hel del andra länder. Det är stora umbäranden man går igenom, men syftet är att i slutändan få bättre konkurrenskraft, till exempel så att man bättre än i dag kan stå på egna ben.

Anf. 17 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Det är svårt att bedöma tillsynsmekanismen innan bankunionens två övriga delar, ett gemensamt insättningsgarantisystem och en gemensam avvecklingsmekanism för banker, är kända. Min fråga till vår statsminister är därför följande: Anser statsministern att det finns förutsättningar att Sverige går med på en gemensam tillsynsmekanism innan vi sett de övriga två delarna av bankunionen, nämligen ett gemensamt insättningsgarantisystem och en gemensam avvecklingsmekanism för banker?

Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Det kopplar till en fråga som jag inte svarat på. Det är mycket tydligt i instruktionerna att inrättar man en sådan gemensam tillsyn är den tänkt att ersätta nationell tillsyn. Det står mycket tydligt i regelsystemet. Men återigen, det här är förslaget. Vi har inte bett att få stöd för att stödja något förslag än så länge. Vår utgångspunkt är för förhandling.

Jag redogjorde för att vi har olika syn på insättningsgarantisystemet. Vi har också olika syn på hur man ska sköta avvecklingsproblematiken. Jag tror att många – högst ödmjukt påpekar jag detta, eftersom vi har lärt det av egen hård och tuff erfarenhet – skulle ha varit betydligt gladare om de hade använt mer av den svenska modellen för att ta hand om en del av sina krisande banker i stället för att skjuta till väldigt mycket skattepengar. Många länder har sett en kraftig ökning av sina skulder, och det har på ett påtagligt sätt bidragit till deras problem.

Vi vill ha svar på våra frågor. Exakt hur man sedan väljer att utforma det och att säkra att det inte blir ett anspråkstagande av svenska skattepengar eller att svenska banker ska stå som någon sorts garant gentemot problem i andra länder vill vi ha svar på, för det tycker vi saknas nu. Jag säger att det är ofullständigt, och jag tror inte att en finanstillsyn kan komma på plats om man inte hanterar de här frågorna.

Det kommer åtminstone att vara svårt för Sverige, givet våra utgångspunkter, att acceptera detta om det inte finns svar på den typen av frågor.

Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr ordförande! Min fråga gäller inte bankunionen. Det står även lite annat i de papper vi fått, bland annat det som gäller inre marknaden. Det finns många utmaningar när det gäller inre marknaden. Inte minst gäller det tjänstedirektiv och den digitala marknaden. Det handlar om vanliga handelshinder som länder sätter upp mellan varandra. Det gäller offentlig upphandling, och det gäller konsumentfrågor.

Det här har vi diskuterat, det finns beslut på EU-nivå, men det är inte fullt implementerat. Allt det står vi helt bakom, för vi tycker att det är viktiga åtgärder.

Vi var på Cosac i början av veckan och kunde konstatera att förslagen från inre marknadsdirektoratet blir mer och mer vilda, exempelvis att man skulle flyga rakare i Europa för att vinna mer pengar och ha mer handel. Det var mycket sådant, och man kan ifrågasätta om de har tagit reda på alla fakta med tanke på att det är ganska komplicerad materia.

Även i inre marknadsakten II borde frågor rimligen avgöras där de hör hemma. Jag tänker till exempel på att man ska avreglera inrikestrafiken på järnväg, vilket man kan ha olika uppfattningar om, och då borde den frågan avgöras på transportsidan. Samma sak när man återigen tar upp frågan om att ha en gemensam energimarknad. Det kan man också ha olika uppfattningar om, men ska det komma tillbaka i ett sådant här sammanhang?

Det här är snarare ett medskick till statsministern. Från vår sida tycker vi att man lite grann plottrar bort vad som annars skulle kunna vara någonting mycket bra, nämligen att underlätta handeln. Framför allt kanske det vore bättre att man såg till att genomföra de åtgärder som vi har beslutat om i stället för att direkt därefter gå vidare för att ta fram ytterligare förslag. Det kanske ska göras när man har sett resultaten.

Framför allt tycker jag att man kan peka på just tjänstedirektivet där det ju finns uppenbara problem. Ska det få genomslag inom hela unionen är det viktigt att man också får en bra implementering, vilket man inte har fått när det gäller tjänstedirektivet.

Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Som riktigt beskrevs menar några att inre marknaden utlovades redan i Romfördraget. Sedan tog vi fram enhetsakten på 80-talet och sade att vi skulle se till att genomföra den. Vi har i olika sammanhang uppmärksammat att vi har haft inre marknaden i full kapacitet i 20 år, men många företag vittnar, precis som Börje Vestlund säger, om att det säkert är sant men att man inte tycker att den fungerar som det är tänkt. Vi ser massvis av kvardröjande protektionism och en lång rad länder som inte har öppnat sina marknader på det sätt som är tillsagt. Det här har i syfte att verkligen göra det, alltså de facto gå in och öppna de marknader som är lovade att öppnas.

Ofta är det länder med en profil liknande Sveriges, alltså små, öppna, exportberoende länder som trycker på de stora, därför att jättarna, Tyskland och Frankrike till exempel, tenderar att göra mindre. Därför stöder vi i grunden detta.

Jag förstår att man säkert politiskt i enskilda marknadsöppningar kan diskutera hur långt man ska gå. När det gäller järnvägssidan ska vi dock komma ihåg att det inte är Sverige man skäller på, för vi har i realiteten

gjort den avregleringen. Däremot har man inte gjort den överallt annars. Man kan alltså lägga bud på persontrafik. Syftet är naturligtvis att man ska kunna få konkurrens också i prissättningen.

När det gäller energimarknaden är det intressant, för där säger vi att vi ska öppna den för att även externa aktörer ska kunna gå in på våra respektive energimarknader. Samtidigt ska vi själva nationellt sätta ihop vår energimix; det förbehåller vi oss rätten att göra. Det är en kombination. Vi avgör om vi vill ha certifikat för förnybara energislag, om vi vill ha kärnkraft eller vad vi nu vill ha, men inom ramen för det vi har beslutat får också andra aktörer komma in och försöka agera.

Det tycker jag, utan att ha formulerat någon färdig svensk regeringsståndpunkt, i grunden är ganska intressant, eftersom jag förutser att Sverige kommer att vara ett land som har klimatvänliga och bra energiproduktionsförutsättningar med gigantiska exportmöjligheter. Det är rimligen något som vi kommer att exportera till andra snarare än tvärtom, om jag vet någonting om hur svensk energimarknad och svensk energiproduktionsförmåga utvecklas.

När jag besöker andra länder upplever jag att det här är extremt känsligt. Det är många som blandar ihop begreppen och tror att de inte kan behålla makten över energimixen om de öppnar sina marknader, och därför gör de extremt lite för att göra dessa öppningar, vilket gör att det blir svårt att ta sig in.

Jag kan förstå att Börje Vestlund menar att vi borde börja med sådant som vi borde ha gjort sedan länge och att det finns några marknader där vi kan föra de här diskussionerna. Vår uppfattning är nog att här finns anledning att vara pådrivande, framför allt på områden där vi själva redan har tagit stegen för avreglering.

Anf. 21 HANS ROTHENBERG (M):

Mycket av diskussionen i Europa handlar om formerna och tekniken kring en bankunion, och debatten antar ibland näst intill liturgiska former. Det handlar mindre om att hantera kärnfrågorna som ligger bakom krisen.

Statsministern inledde med att lyfta fram tillväxtpakten och nödvändiga strukturreformer. Problemet är att tillväxten är alldeles för låg i Europa samtidigt som behovet av att genomföra strukturreformer är stort i de respektive länderna, speciellt i de länder som är hårt drabbade i den här valutakrisen. Det handlar om att uppnå balans i utgifter och inkomster och att göra insatser för att få en fungerande arbetsmarknad. För framtiden, för att kunna få ett hållbart Europa, kunna stärka Europas konkurrenskraft och få det på fötter igen, måste fokus i diskussionen lyftas över hit. I dag är det som sagt mycket diskussion om bankunionen: När ska den genomföras? Vad ska den innehålla? Men det är i tillväxtfrågorna som Europas framtid avgörs.

Jag skulle vilja höra hur statsministern ser på möjligheten att få upp dessa frågor på en nivå jämbördig med kontrollmekanismerna och bankunionediskussionerna i Europeiska rådet.

Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! När vi sitter i våra möten – jag har trots allt gjort det i ganska många år nu – är det påfallande ofta som vi faktiskt för just

tillväxtdiskussioner. Jag vet inte hur många gånger vi har diskuterat grafen över arbetskraftskostnadsutveckling. Man går ned på enhetskostnader för arbetskraften i olika länder, och så ser man hur den har utvecklats över tid. Det är oerhört styrande för konkurrenskraften. Man hittar dessutom en hel del förklaringar till varför vissa europeiska länder har problem och andra inte. Tyska och svenska arbetskraftskostnader har legat ganska stilla trots god reallöneutveckling. En hel del andra länder har unnat sig stora löneökningar som inte har någon som helst koppling till vare sig produktivitet eller tillväxt. Och hör och häpna, de får svårt att sälja sina produkter, eftersom det blir för dyrt.

Det finns alltså för den som letar förklaringar till varför Europa har den typen av problem. För att säga det uppenbara: Om vi har ett läge där delar av södra Europa krymper – vi har inte ens tillväxt, utan ekonomierna krymper ihop – hur ska man då se på löneutvecklingen? Vad händer med arbetskraftskostnaderna? Det är i ljuset av detta djupt problematiskt när det gäller just konkurrenskraftsmöjligheterna.

Det ligger i hela den benchmarkstruktur som vi arbetar med att reformerna som vi får i den europeiska terminen, i EU 2020 som jag nämnde, väldigt ofta är utformade för att svara just mot de grundläggande konkurrenskraftsförhållandena. Varför återspeglas inte det? Jag tror knappast att jag har fått en enda fråga av medierna om det som ibland upptar huvuddelen av våra möten, utan där blir det annat, mer kortsiktiga och tekniskt svåra saker, vem som ska ta solidariskt ansvar för någon annan och sådant. Vi får väl alla fundera över varför det blir en felaktig förmedling av vilka diskussioner vi de facto för.

Jag delar uppfattningen att det är de grundläggande tillväxtfrågorna som är utmaningen när vi ser resten av världen. Vi kan inte ha ett läge där vårt Europa krymper och resten av världen växer. Då kommer vi att få extremt svårt att försvara välfärdssatsningarna på vår kontinent.

Anf. 23 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Förslaget om bankunion är ju långt ifrån färdigt. Det är alltså svårt att ha en avvikande mening eftersom det inte finns något färdigt förslag. Vi kan ha den avvikande meningen att vi är lite mer skeptiska än statsministern, men det tjänar kanske inte så mycket till.

Däremot har jag en avvikande mening i och med att jag tycker att statsministern ska jobba för att få bort datumet, att detta bör vara klart före årsskiftet. Jag tror att man gör EU en björntjänst genom att säga så, för då blir det ett halvfärdigt förslag. På den punkten vill jag därför anmäla avvikande mening.

Jag vill även anmäla avvikande mening på de punkter som handlar om målet med en EMU-integrerad budgetram och så vidare. Jag tror att de punkterna leder till fel utveckling.

Sedan finns det en del skrivningar om skattepolitik för kapitalinkomster etcetera. Generellt brukar vi från svensk sida vara väldigt negativa till att det ska ligga på EU-nivå. Det står också med i förslaget. Jag utgår från att statsministern försöker få bort detta. Annars vill jag anmäla avvikande mening.

Slutligen har jag avvikande mening beträffande att statsministern, medvetet eller omedvetet, inte besvarade frågan om han kommer att försöka få in en punkt om de viktiga klimatförändringarna på FN-

toppmötet i november. I och med att det inte står med kan man uppfatta det som att EU har tagit av sig ledartröjan i klimatfrågorna. Det tycker vi är synd. Vi skulle vara tacksamma om statsministern försökte få in det, men eftersom han inte svarade på frågan anmäler jag avvikande mening på den punkten.

2012/13:5
17 oktober

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Då ger vi statsministern en ny chans.

Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Ulf Holm är naturligtvis fri att formulera vilka avvikande meningar han vill, men det finns ingen avvikande mening när det gäller regeringens vilja att ändra tidpunkt, därför att vi har framfört detta. I förhandlingarna har vi framfört att vi tycker att datumet är orealistiskt. Vi vill ha bort att det ska gälla från årsskiftet. Sedan förstår ni att det är ett samarbete mellan 27 länder. Vad som är möjligt i slutrundan får vi återrapportera, men det är inte en avvikande uppfattning i sak.

Jag har tidigare hänvisat till att för mig finns klimatambitionerna i EU 2020-strategin som "benchmarkas" och ska följas upp. Vi har inte tappat bort dem. Jag förstod att det snarare handlade om ett initiativ i förhandlingsfrågorna. Då får nog Ulf Holm formulera sin avvikande mening, för jag är inte klar över om det egentligen är rätt tidpunkt att försöka formulera det vid det här toppmötet av det enkla skälet att jag också undrar lite grann hur den globala ansträngningen ska fortplanta sig och vem som ska ta ansvar för det. Jag har inte några svar på det i dag helt enkelt.

Anf. 26 JENS HOLM (V):

Vi vill anmäla avvikande mening mot den svenska positionen. Vi tycker att det är bra att regeringen kritiserar stora delar av planeringen och innehållet i bankunionen, men vi tycker att man hade kunnat vara tydligare än man är. Jag tycker att man till exempel skulle kunna lyfta ut tillsynsmekanismen och vara mycket tydlig med att säga att det är helt oacceptabelt att en väl fungerande nationell tillsyn ska ersättas med en skakig, dåligt fungerande på europeisk nivå. Det är det första.

Jag hade, för det andra, önskat att regeringen drev frågan om åtgärder mot spekulation på ett mycket tydligare och mer konsekvent sätt, exempelvis genom att driva en bankdelningslag såsom föreslagits i Liikenenrapporten.

För det tredje motsätter jag mig att regeringen driver att tjänstedirektivet ska genomföras fullt ut på europeisk nivå.

Jag hade, för det fjärde, uppskattat om Fredrik Reinfeldt tog upp tillväxtpakten och sade att det handlar om att skapa nya gröna jobb med riktiga pengar. Enligt min mening är det inte fråga om riktiga pengar, och det är väldigt otydligt vad det ska bli för slags jobb över huvud taget.

Avslutningsvis finns även krav på en gemensam, konsoliderad bolagsskattebas med som ett förslag. Det är ingenting som Vänsterpartiet har velat ha tidigare och vi vill det inte nu heller. Vi hade önskat att regeringen tog upp att vi inte ska ha det.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att statsministern inte begär ordet, och jag noterar samtidigt att klockan nu ligit så pass att det finns anledning att sammanfatta vad nämnden har nått fram till.

Beträffande rådsslutsatserna finner jag sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens ståndpunkt i ärendet. Vad gäller den övriga diskussionen finner jag att det finns stöd för regeringens redovisade upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i denna fråga.

Sedan har vi noterat ett antal olika avvikande meningar som har inkommit från Miljöpartiet, från Sverigedemokraterna och från Vänsterpartiet. Vi har även noterat medskick från dels Socialdemokraterna, dels Vänsterpartiet. Det sistnämnda var beträffande Iran.

Med detta tackar vi statsministern med medarbetare.

1 § Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 4 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	5
Anf. 5 PEDER WACHTMEISTER (M)	6
Anf. 6 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	6
Anf. 7 ULF HOLM (MP)	7
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	8
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	9
Anf. 11 JOHAN HEDIN (C).....	10
Anf. 12 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	10
Anf. 13 JOHNNY SKALIN (SD).....	11
Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 15 JENS HOLM (V)	14
Anf. 16 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	16
Anf. 17 ROBERT HALEF (KD).....	17
Anf. 18 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 19 BÖRJE VESTLUND (S).....	17
Anf. 20 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	18
Anf. 21 HANS ROTHENBERG (M)	19
Anf. 22 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	19
Anf. 23 ULF HOLM (MP)	20
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 25 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	21
Anf. 26 JENS HOLM (V)	21
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	22